

Omaishoitajaliitto

Vanhusasiavaltuutetun kertomus eduskunnalle 2024 Omaishoitajaliiton lausunto

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

13.6.2024

Sari Tervonen

Yleistä kertomuksesta

Kertomus on tärkeä työkalu, jonka avulla päätöksenteossa

- voidaan vahvistaa ikääntyneiden oikeuksia ja itsemääräämisoikeutta
- edistää yhteiskunnan toimivuutta ikäystävällisesti
- kehittää (ja lisätä) sosiaali- ja terveyspalveluita ikääntyneille ihmisille

Omaishoitajaliitto yhtyy vanhusasiavaltuutetun suosituksiin, sillä ikääntyneiden palveluiden lisääminen ja kehittäminen sekä oikeuksien turvaaminen, tukee myös omaishoitoa.

Ikääntyneiden henkilöiden omaishoidon ongelmia ja kehittämistarpeita ei kuitenkaan käsitellä riittävästi kertomuksessa suhteessa siihen, mikä on ikääntyneiden omaishoidon merkitys hoivan kokonaisuudessa.

Ikääntyneiden omaishoidosta

- Sopimusomaishoidosta valtaosa on ikääntyneiden hoivaa, ja iso osa sopimusomaishoitajista on ikääntyneitä itsekin
- Naiset toimivat miehiä enemmän hoivaajina, mutta ikääntyneissä hoivaajissa on suhteellisesti enemmän miehiä
- Ikääntyneiden hoivassa myös työikäiset läheiset ovat keskeisessä roolissa

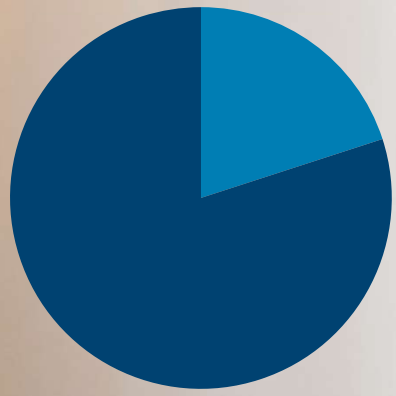
- Hoivajärjestelmä ei toimisi ilman läheisiä- ja omaishoitajia
- Laki omaishoidon tuesta, Sosiaalihuoltolaki, Vanhuspalvelulaki ja myös Työsopimuslaki (vapaa työstä omaisen avuntarpeen vuoksi)

Omaishoitajaliitto

Pitkäaikaissairaiden ja iäkkäiden hoivan kokonaisuus

20 %
julkinen hoiva

80 %
läheis- ja omaishoito,
joka vaihtelee

- satunnaisesta avusta sitovaan ympärivuorokautiseen hoivaan
- asiointiavusta vaativaan hoitoon

Mukaellen lähde: Hoffmann F & Rodrigues R. 2010. Informal Carers: Who Takes Care of Them? European Centre for Social Welfare Policy and Research. Policy Brief April 2010

Keskeiset tarvittavat palvelut omaishoidossa

- Asiakasohjaus
- Valmennus
- Hyvinvointi- ja terveystarkastukset
- Päivätoiminta
- Vapaiden aikainen hoito
  - ✓ Hoivakodit
  - ✓ Perhehoito, myös kiertävä
  - ✓ Toimeksiantosuhteinen sijaishoito
  - ✓ Palvelusetelin arvo ja alan yritystoiminta
  - ✓ Vapaiden esteitä purettava: ohjaus, vaihtoehdot ja valinnanvapaus, palvelusetelin arvo, matkat, alueiden omat rajaukset

Omaishoidon tuen palkkio (alin 461,99 euroa/kk, raskas siirtymävaihe 923,99 euroa/kk vuonna 2024), lisäksi tapaturmavakuutus ja eläkekertymä. Valtaosa saa alinta palkkiota.

Ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden palvelujen kustannukset vuodessa

- Omaishoidon tuki **13 236 €**
- Muiden kuin lapsiperheiden ja iäkkäiden kotihoito **36 135 €**
- Iäkkäiden kotihoito **38 325 €**
- Ikääntyneen tehostettu palveluasuminen **64 605 €**
- Kehitysvammaisen tehostettu palveluasuminen **71 905 €**

Omaishoito vaatii toimia osana vanhuspalveluita

- Vaihtoehtoiskustannukset puhuvat puolestaan!
- Investointinäkökulmaa tarvitaan, omaiset ja läheiset eivät ole kuluerä ja heidän tarvitsemansa tuki ei saisi olla säästökohde
- Rajoitusten sijaan luotava kannusteita ryhtyä omaishoitoon
- Ikääntyneille omaishoitajille turvattava riittävät palvelut – palkkiokeskustelu ei saa jättää palveluiden tarjontaa taka-alalle
- Omaisolettamasta – hoivakumppanuuteen, mutta myös omaishoitajilla itsemääräämisoikeus
- Vapaaehtoinen valinta – voitava luottaa, että omaishoitoa (ja kotihoitoa) ei jatketa, kun ikääntynyt hoitaja ei jaksa ja/tai kun se muutoin ei ole oikea vaihtoehto (esim. työssäkäyvän läheishoitajan hoivavastuu)

60 omaishoitajayhdistystä
kohtaa ja auttaa
tuhansia omaishoitajia vuosittain
yli 100 ammattilaisen työllä ja
1300 vapaaehtoistoimijan panoksella.

Omaishoitajayhdistykset toimivat myös
omaishoidon kehittäjäkumppanina
hyvinvointialueilla.

Kiitos!

Omaishoitajaliitto

Hämeentie 105 A 18, 00550 Helsinki
Puhelin 020 7806 500

omaishoitajat.fi
#omaishoito #omaishoitajat